

Dokumentacja ekonomiczno-finansowa

Zofia Mielczarczyk

Kwalifikacja A.22.3

Podręcznik do nauki zawodu

TECHNIK HANDLOWIEC

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach na podstawie opinii rzeczoznawców: **dr. Krzysztofa Koca**, **mgr Bogusławy Bebak**, **dr Justyny Górnej**.
Typ szkoły: **technikum**.
Zawód: **technik handlowiec**.
Kwalifikacja: **A.22. Prowadzenie działalności handlowej**.
Część kwalifikacji: **3. Sporządzanie dokumentacji ekonomiczno-finansowej**.
Rok dopuszczenia: **2013**.

Podręcznik szkolny dotowany przez Ministra Edukacji Narodowej.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne sp. z o.o.
Warszawa 2012

Wydanie I (rzut I)

ISBN 978-83-02-13613-9

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Barbara Jaworska** (redaktor koordynator, redaktor merytoryczny), **Agnieszka Wiąckowska** (tłumaczenie podstawowych pojęć na jęz. ang.), **Magdalena Wessel-Zasadzka** (tłumaczenie podstawowych pojęć na jęz. niem.)
Redakcja językowa: **Jolanta Kucharska**
Redakcja techniczna: **Maria Dylewska**
Projekt okładki: **Grafos**
Fotoedycja: **Agata Bażyńska**
Zdjęcie na okładce: (**kobieta**) **Pressmaster/Shutterstock.com**, (**segregatory**) **Peter Hansen/Shutterstock.com**
Skład i łamanie: **MathMaster Studio**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
Tel.: 22 576 25 00
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl
Druk i oprawa: Orthdruk sp. z o.o., Białystok

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Od Autorki	7
------------------	---

I. Rachunkowość handlowa

1 Istota rachunkowości	10
1.1. Pojęcie, funkcje i części składowe rachunkowości	10
1.2. Podstawy prawne i podmioty rachunkowości	12
1.3. Zasady rachunkowości	14
1.4. Znaczenie rachunkowości w gospodarce rynkowej	17
1.5. Rachunkowość finansowa i zarządcza	17
1.6. Rachunkowość bilansowa i podatkowa	18
1.7. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR)	20
2 Środki gospodarcze podmiotu gospodarczego i źródła ich finansowania	24
3 Bilans jako uporządkowany układ środków gospodarczych (aktywów) i źródeł ich finansowania (pasywów)	26
3.1. Charakterystyka aktywów	26
3.2. Charakterystyka pasywów	31
3.3. Bilans	34
4 Operacje gospodarcze i ich wpływ na bilans. Konto księgowie	41
4.1. Pojęcie i rodzaje operacji gospodarczych	41
4.1.1. Operacje bilansowe	42
4.1.2. Operacje wynikowe	45
4.2. Konto księgowie	47
4.2.1. Zasady funkcjonowania kont aktywów i pasywów	49
4.2.2. Bilans początkowy i zasady otwierania kont bilansowych	51
4.2.3. Zasady funkcjonowania kont wynikowych (procesowych)	53
5 Księgowe ujęcie operacji gospodarczych	59
5.1. Reguła podwójnego zapisu	59
5.2. Zestawienie obrotów i sald	61
5.3. Zasady poprawiania błędów księgowych	66
5.4. Zamknięcie kont i bilans końcowy	70
6 Konta główne (syntetyczne) i pomocnicze (szczegółowe, analityczne)	75
6.1. Dzielenie i łączenie kont	75
6.2. Podział poziomy kont	76
6.3. Podział pionowy kont	82
6.4. Łączenie kont	85
6.5. Klasyfikacja kont	87
7 Dokumentacja księgowa	90
8 Dokumentacja przyjętego sposobu prowadzenia rachunkowości („polityka rachunkowości”)	95
8.1. Plan kont	96
8.2. Organizacja obiegu dokumentów księgowych	101
8.3. Ochrona danych	102
9 Inwestycje krótkoterminowe	105
9.1. Ewidencja zakupu krótkoterminowych aktywów finansowych	106
9.2. Odpisy aktualizujące wartość inwestycji krótkoterminowych	107
9.3. Ewidencja przekwalifikowania inwestycji	108
9.4. Ewidencja sprzedaży inwestycji krótkoterminowych	109
9.5. Ewidencja lokat oraz udzielonych pożyczek krótkoterminowych	110
9.6. Obrót pieniężny	113
9.6.1. Rozliczenia gotówkowe, ich dokumentowanie i ewidencja księgowa	114
9.6.2. Środki pieniężne w drodze	121
9.6.3. Rozliczanie kosztów podróży służbowych	122
9.6.4. Rozliczenia bezgotówkowe, ich dokumentowanie i ewidencja księgowa	131

10	Należności krótkoterminowe	142
11	Aktywa trwałe	147
11.1.	Środki trwałe i ich klasyfikacja	147
11.2.	Procesy gospodarcze wywołujące zmiany w wartości środków trwałych	149
11.3.	Wycena, dokumentacja i ewidencja zwiększenia stanu ilościowo-wartościowego środków trwałych	150
11.3.1.	Ewidencja zakupu środków trwałych	151
11.3.2.	Ewidencja budowy środków trwałych	156
11.3.3.	Ewidencja środków trwałych otrzymanych jako aport udziałowca	160
11.3.4.	Ewidencja środków trwałych otrzymanych nieodpłatnie (np. darowizna)	160
11.3.5.	Ewidencja ujawnionej nadwyżki środków trwałych	162
11.3.6.	Ewidencja środków trwałych przyjętych w leasing	163
11.4.	Zmiany wartościowe środków trwałych	164
11.4.1.	Amortyzacja środków trwałych	164
11.4.2.	Trwała utrata wartości środków trwałych	168
11.4.3.	Ulepszenie środków trwałych	169
11.4.4.	Urzędowa aktualizacja wartości środków trwałych	170
11.5.	Dokumentacja i ewidencja zmniejszenia stanu ilościowo-wartościowego środków trwałych	171
11.5.1.	Ewidencja sprzedaży środków trwałych	171
11.5.2.	Ewidencja likwidacji środków trwałych	172
11.5.3.	Ewidencja przekazania środka trwałego w formie aportu do spółki	176
11.5.4.	Ewidencja nieodpłatnego przekazania środków trwałych	176
11.5.5.	Ewidencja ujawnionego niedoboru środków trwałych	177
11.6.	Ewidencja szczegółowa środków trwałych	178
11.7.	Wartości niematerialne i prawne	180
11.8.	Inwestycje długoterminowe	185
11.8.1.	Dokumentacja i ewidencja nieruchomości zaliczanych do inwestycji	186
11.8.2.	Ewidencja powstania długoterminowych aktywów finansowych	187
11.8.3.	Odpisy aktualizujące wartość inwestycji długoterminowych	191
11.8.4.	Ewidencja przychodów z inwestycji	193
12	Obrót towarowy i jego ewidencja	202
12.1.	Pojęcie i szczeble obrotu towarowego	202
12.2.	Podatek od towarów i usług (VAT)	203
12.3.	Rejestry VAT (zakupu i sprzedaży)	209
12.4.	Ceny i marże w obrocie towarowym	212
12.5.	Dokumentacja i ewidencja zakupu towarów w jednostkach handlu detalicznego	216
12.6.	Dokumentacja i ewidencja zakupu towarów w jednostkach handlu hurtowego	227
12.7.	Ewidencja zaliczek na przyszłe zakupy towarów	230
12.8.	Ewidencja reklamacji zakupionych towarów	234
12.8.1.	Ewidencja reklamacji uznanych przez dostawcę	234
12.8.2.	Ewidencja reklamacji nieuznanych przez dostawcę	239
12.9.	Ewidencja wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów	242
12.10.	Ewidencja importu towarów	247
12.11.	Ewidencja sprzedaży towarów w jednostkach handlu detalicznego	251
12.12.	Ewidencja reklamacji klientów w jednostkach handlu detalicznego	259
12.13.	Sprzedaż detaliczna w systemie TAX FREE i ewidencja zwrotu podatku VAT podróżnym	262
12.14.	Ewidencja sprzedaży towarów w jednostkach handlu hurtowego	265
12.15.	Ewidencja wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów i eksportu towarów	268
12.16.	Ewidencja zmian wartości zapasów towarowych (przecena)	269
12.17.	Ewidencja opakowań w handlu	272

13	Koszty działalności operacyjnej (handlowej) i ich ewidencja	288
13.1.	Układ rodzajowy kosztów	290
13.1.1.	Ewidencja kosztów amortyzacji	291
13.1.2.	Ewidencja kosztów zużycia materiałów i energii	292
13.1.3.	Ewidencja kosztów usług obcych	293
13.1.4.	Ewidencja kosztów podatków i opłat	294
13.1.5.	Ewidencja kosztów wynagrodzeń	295
13.1.6.	Ewidencja kosztów ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	303
13.1.7.	Ewidencja pozostałych kosztów rodzajowych	307
13.2.	Układ kalkulacyjny kosztów	311
13.3.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów	318
13.3.1.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów czynne	319
13.3.2.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów bierne	320
14	Pozostałe koszty i przychody operacyjne – ewidencja księgowa	326
14.1.	Pozostałe koszty operacyjne	326
14.2.	Pozostałe przychody operacyjne	329
15	Koszty i przychody finansowe – ewidencja księgowa	334
15.1.	Koszty finansowe	334
15.2.	Przychody finansowe	337
16	Straty i zyski nadzwyczajne	342
17	Kapitały (fundusze) własne jednostek gospodarczych – ewidencja zmian w kapitałach	345
17.1.	Kapitały własne spółek akcyjnych	345
17.2.	Kapitały własne spółek z ograniczoną odpowiedzialnością	350
17.3.	Kapitał z aktualizacji wyceny	351
18	Zobowiązania i rezerwy – ewidencja księgowa	353
18.1.	Kredyty i pożyczki	354
18.2.	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	356
18.3.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	357
18.4.	Zobowiązania wekslowe	358
18.5.	Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych	359
18.6.	Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	361
18.7.	Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	362
18.8.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów	365
18.9.	Rezerwy na przewidywane lub prawdopodobne zobowiązania	366
18.10.	Ujemna wartość firmy	368
19	Inwentaryzacja	370
19.1.	Pojęcie, rodzaje, metody i terminy przeprowadzania inwentaryzacji	371
19.2.	Ustalanie różnic inwentaryzacyjnych, ich ewidencja i rozliczanie	374
19.2.1.	Ewidencja i rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych składników majątkowych (towarów) ewidencjonowanych wartościowo	375
19.2.2.	Ewidencja i rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych ustalanych ilościowo-wartościowo	378
20	Procedury rocznego zamknięcia ksiąg rachunkowych	380
20.1.	Wariant porównawczy rachunku zysków i strat	381
20.2.	Wariant kalkulacyjny rachunku zysków i strat	384
20.3.	Zamykanie ksiąg rachunkowych w okresach miesięcznych	386
21	Zasady ustalania dochodu, podatku dochodowego i wyniku finansowego netto	388
22	Ewidencja podziału zysku	397
23	Sprawozdania finansowe	399
23.1.	Bilans i rachunek zysków i strat	401
23.2.	Pozostałe elementy sprawozdania finansowego	406
23.3.	Wybrane elementy analizy finansowej	406
23.3.1.	Analiza pionowa i pozioma bilansu	406
23.3.2.	Wskaźniki rentowności (zyskowności) sprzedaży i kapitału	408

24	Ewidencja księgowa działalności przedsiębiorstwa handlowego	411
25	Uproszczone formy ewidencji rachunkowej	418
	25.1. Podatkowa księga przychodów i rozchodów (PKPiR)	418
	25.2. Ryczałtowe formy opodatkowania	427
	25.2.1. Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	427
	25.2.2. Karta podatkowa	430

II. Planowanie i analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie handlowym

1	Istota i znaczenie planowania w przedsiębiorstwie handlowym	434
2	Rodzaje planów	436
3	Zasady i zakres planowania rzeczowo-finansowego w przedsiębiorstwie handlowym	438
	3.1. Planowanie sprzedaży	438
	3.2. Planowanie zakupu	440
	3.3. Planowanie zapasów	441
	3.4. Planowanie wydajności pracy i zatrudnienia	444
	3.5. Planowanie kosztów, przychodów i wyniku finansowego	446
4	Zasady sporządzania biznesplanu przedsiębiorstwa handlowego	453
5	Istota i rodzaje analizy ekonomicznej	459
6	Metody analizy ekonomicznej	461
7	Podstawowe mierniki wykorzystywane w analizie ekonomicznej	466
	7.1. Ogólna charakterystyka podstawowych mierników wykorzystywanych w analizie ekonomicznej	467
	7.2. Wskaźniki ekonomiczne wykorzystywane w analizie ekonomicznej	469
	7.2.1. Analiza finansowa	469
	7.2.1.1. Analiza struktury majątkowo-kapitałowej	469
	7.2.1.2. Analiza wyniku finansowego i rentowności	471
	7.2.1.3. Analiza sprawności działania	473
	7.3. Analiza techniczno-ekonomiczna	476
8	Sprawozdania z realizacji zadań gospodarczych	479
	Odpowiedzi do pytań i zadań	480
	Wykaz aktów prawnych	505
	Wykaz podstawowych pojęć	506
	Wykaz podstawowych pojęć w językach polskim, angielskim i niemieckim	508
	Aneks	509